

## ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಶಾಕಿರಣಗಳು - ಭಾಗ - ೧

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಚತುರಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿಹಿತ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತತ್ತ್ವದ್ವರ್ಣದವರು ತತ್ತ್ವದಾಶ್ರಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ವರ್ಣಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಭಾಗವು ಜೀವನ ಸಹಜಗುಣ (ಸತ್ತ್ವ, ರಜಃ, ತಮಃ) ಮತ್ತು ಕರ್ಮಯೋಗ್ಯತಾದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ "ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟ್ಯಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಗಳನ್ನಾಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಿಯಮಾದಿಗಳಿವೆ. ಚಾತುರ್ವರ್ಣದವರೆಲ್ಲರೂ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳು ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ಮುಂದಾಗುವುದನ್ನು ಆ ದಯಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಬಿಡುವಾ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಗಳು, ಧ್ರುವ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮಾನವನ ಉದ್ಭೂತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಚರ್ಚೆಗಳು, ವಿವರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಧಾನಗಳು ತುಂಬಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ತೃತೀಯಾಂಶದ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ "ಯಮಗೀತೆ" ಎಂಬ ಮೈತ್ರೇಯ-ಪರಾಶರರ, ನಕುಲ-ಭೀಷ್ಮರ, ಭೀಷ್ಮ-ಕಳಿಂಗರ ಸಂವಾದ ರೂಪಕ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆ ಇದೆ. ಈ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಭವ ದುಃಖದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳು ಶ್ರೀ ಯಮದೇವರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮರಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಮಧರ್ಮನ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾರೆ ಯಾರು ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಯವೂ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ವಿಧಿಮುಖವಾದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಡವಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಯಮನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಮನಗಾಣುವೆವು. ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾ.

ಮೈತ್ರೇಯರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. -

"ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿದರೆ ಜನರು ಯಮನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಆ ಕರ್ಮವು ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ." (೩.೭ ೭)

ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಕುಲನು ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಭೀಷ್ಮರು ಕಳಿಂಗನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಕಳಿಂಗನ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ. ಕಳಿಂಗನು ಯಮ ಮತ್ತು ಯಮಧೂತರ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆದ ಸಂವಾದವನ್ನು ಜಾತಿಸ್ಮರಮುನಿಯು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು. ಕಾಳಿಂಗ ಉವಾಚ -

ಸ್ವಪುರುಷಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಪಾಶಹಸ್ತಂ |

ವದತಿ ಯಮಃ ತಸ್ಯ ಕರ್ಣ ಮೂಲೆ ||  
 ಪರಿಹರ ಮಧುಸೂದನ ಪ್ರಪನ್ನಾನ್ |  
 ಪ್ರಭುರಹ ಮನ್ಯನ್ಮಣಾಮ ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ || ೩.೭.೧೪

||

ಹರಿಗುರು ವಶಗೋಸ್ಥಿನ ಸ್ವತಂತ್ರಃ |  
 ಪ್ರಭವತಿ ಸಂಯಮನೆ ಮಮಾಪಿ ವಿಷ್ಣು ||

೩.೭.೧೫ ||

ಹರಿಮ ಮರವರಾರ್ಚಿತಾಂಘ್ರಿ ಪದ್ಮಂ |  
 ಪ್ರಣಮತಿಯಃ ಪರಮಾರ್ಥತೋಹಿಮರ್ತ್ಯಃ |  
 ತಮಪಗತ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ಬಂಧಂ |  
 ವ್ರಜ ಪರಿಹೃತ್ಯ ಯಥಾಗ್ನಿ ಮಾಜ್ಯಸಿಕ್ತಮ್ || ೩.೭.೧೬

||

ಕಥೆಯ ಮಮ ವಿಭೋ ಸಮಸ್ತಧಾತು -  
 ಭವತಿ ಹರೇಖಿಲು ಯಾದೃಶೋಸ್ಯ ಭಕ್ತಃ ||

೩.೭.೧೭ ||

(ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ)

ಯಮನು ತನ್ನ ಭೃತ್ಯರನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಈ ರೀತಿ ಆಜ್ಞೆ  
 ಮಾಡಿದನು.

ಅಲ್ಲರೇ, ಯಮ ಹೇಳಿದ್ದು ನಾವೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ  
 ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು?

"ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾ ದ್ವಿಜಾನಾತಿ ಯಮೋ ರಾಜಾಖಿಲಾನಿತು ||

(ವಿಷ್ಣು ರಹಸ್ಯ)

ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, - "ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಯಮರಾಜನು ಸಕಲ ಕರ್ಮಭೇದ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನೂ, ತಜ್ಯನ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ." ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನೀನೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೀಯೇ." ಆದುದರಿಂದ ಯಮನ ಮಾತುಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದೆ.

ಕಳಿಂಗನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, " ಭೀಷ್ಮರೇ, ಜಾತಿಸ್ಮರನಾದ ಆ ಮುನಿಯು (ಜನ್ಮಾಂತರ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳ ಆ ಮುನಿಯು) ಒಂದು ಪರಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಯಮನಿಗೂ ಅವನ ದೂತರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದವದು. ಅದನ್ನೇ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ."

ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು ಪಾಶ ಹಸ್ತನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೇವಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು, "ದೂತ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಲ್ಲದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ."

"ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಪೂಜಿತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಯಮಪದವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಶ್ರೀಹರಿ-ಗುರುಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ."

"ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಪದ್ಮವುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ ದೂತನೇ,

ಆಜ್ಞಾಹುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಅಗ್ನಿಯಂತಿರುವ ಆ ವಿಷ್ಣು  
ಭಕ್ತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಹೋಗು."

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಯಮರಾಜನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ  
ಪಾಶಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಯಮದೂತನು ತನ್ನೊಡೆಯನನ್ನು ಕುರಿತು  
"ಸ್ವಾಮೀ, ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾದ  
ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಕ್ತನು ಯಾರು, ಅವನು ಹೇಗಿರುತ್ತಾನೆ ಅದನ್ನು ನನಗೆ  
ತಿಳಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಯಮರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -

"ಯಾವನು ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ  
ವಿಚಲಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ತನ್ನ ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ  
ಸಮಭಾವದಿಂದಿರುವನೋ, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ  
ಸ್ವತ್ತನ್ನಪಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಿಂಸಾರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ  
ಚಿತ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅವನನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನೆಂದು ತಿಳಿ."

"ಯಾವನ ಚಿತ್ತವು ಕಲಿ ಕಲ್ಮಷದಿಂದ ಮಲಿನವಾಗಿಲ್ಲವೋ,  
ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವನೋ  
ಅವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂತರಂಗ ಭಕ್ತನು"

"ಯಾವನು ಪರರ ದ್ರವ್ಯ-ಕನಕಾದಿಗಳಿಂದ  
ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ  
ಚಿತ್ತದಿಂದಿರುವನೋ, ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾಗಿಯೂ,  
ಪ್ರಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಿಯಹಿತ ವಚನನೂ,  
ವಂಚನೆಯನ್ನರಿಯದವನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನು

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಸದಾ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾನೆ."

"ಯಾವನು ಯಮ-ನಿಯಮಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಹಾಕಿ, ಅನುದಿನವೂ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಮದ, ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾತ್ಸರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವನೋ, ಎಲೈ ಭಟರೇ ಅಂಥವರನ್ನು ನೀವು ಅತಿ ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರಿ."

"ಯಾವನ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪೂಜಿತನಾಗಿರುವನೋ ಅಂಥವನ ಪಾಪವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಧ್ವಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ನಿಷ್ಪಾಪಿ ಅಂಥವನಿಂದ ದೂರವಿರಿ".

ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಯಮರಾಜನು ಆಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ದೂತರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

"ಪರಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವ, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಕ, ಅನ್ಯತ ಹೇಳುವವ, ಕಠೋರ ನುಡಿಯುಳ್ಳವ, ಮದಾಂಧ, ದುಷ್ಟ ಅಂಥವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ".

"ದುರ್ಮಾರ್ಗಿ, ಅಸೂಯಾಪರ, ಸಜ್ಜನ ನಿಂದಕ, ಯಜ್ಞ ರಹಿತ, ಲೋಭಿ, ಮಾತಾಪಿತೃ ಮಗ ಮಡದಿ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಕುತ್ಸಿತ ಬುದ್ಧಿ, ಕೇವಲ ಹಣದಾಶೆ ಇರುವವನು, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ".

"ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯವ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಿ, ದುಶ್ಶೀಲರ ಸಹವಾಸದಿಂದ

ಮದಿಸಿದವ ಪಾಪಕಾರ್ಯನಿರತ, ಇಂತಹ ನರಪಶುವು ಸರ್ವಥಾ  
ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಲ್ಲ."

ಇಂಥವರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಪಡಿಸಿ ನನ್ನೆಡೆ ಬನ್ನಿರಿ.

"ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಶರಣಾಗತಿ ಹೊಂದಿ ಅನನ್ಯ  
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೋ ಮತ್ತು ಯಾವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ  
ಅವ್ಯಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೋ ಅವನನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ  
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರಿ" ಎಂದು ಯಮಧರ್ಮನು ತನ್ನ ಭಟರಿಗೆ ಶಾಸನ  
ಮಾಡಿದನಂತೆ.

ಇದೆಲಾವನ್ನೂ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ  
ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅನ್ಯರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ( ಈ ವಿಷಯವು  
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯ ಆರನೆಯ ಸ್ಕಂದದಲ್ಲಿ  
ಅಜಮಿಳೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.)

ಯಮ-ಯಮಭಟರ ಪಾಶದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ  
ಉಪಾಯವನ್ನು ಯಮ ರಾಜನೇ ಹೇಳಿದನಲ್ಲ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗಿ  
ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಕಾಲವಿಳಂಬ  
ದೊಡ್ಡ ದೋಷವಲ್ಲ, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗದಿರುವುದೇ ಪ್ರಬಲ ದೋಷ  
ಮತ್ತು ಅನರ್ಥಕಾರಣ.

ವಿಷ್ಣು ಆರಾಧನೆಯ ಫಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಔರ್ವ ಉವಾಚ:

"ಭೌಮಂಮನೋರಥಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸ್ವರ್ಗವಂದ್ಯಂಚ ಯತ್ಪದಮ್

|

ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಾರಾಧಿತೇವಿಷ್ಣು ನಿರ್ವಾಣಮಪಿ ಚೋತ್ತಮಮ್

|| ೩.೮.೬ ||

(ವಿ. ಪುರಾಣ)

"ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ  
ದೊರಕಬಹುದಾದ ಸಕಲ ಮನೋರಥವೂ, ಸ್ವರ್ಗವೂ,  
ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವೂ ಮತ್ತು  
ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಜ  
ಸಗರ-ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಅದು ಅಲ್ಪವಾಗಲಿ,  
ಭೂರಿಯಾಗಲಿ ಯಥಾಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಫಲ ಪಡೆದೇ  
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ."

ವಿಷ್ಣು ಆರಾಧನಾ ಸಹ ಕಠಿಣ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವಿನ  
ಪೂಜೆ ಸುಲಭ. ಔರ್ವಮುನಿ ಸಗರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರವತಾಪುರುಷೇಣ ಪರಃಪುಮಾನ್ |

ವಿಷ್ಣುರಾರಾಧ್ಯತೆ ಪಂಥಾ ನಾನ್ಯಃಸ್ತತ್ತೋಷಕಾರಣಃ ||

೩.೮.೯ || ವಿ. ಪು.

"ಆ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವ  
ಏಕೈಕ ದಾರಿಯೆಂದರೆ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರೋಚಿತ  
ಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ, ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ."



ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನ  
ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ  
ಧರ್ಮಗಳಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೇನೆ ಫಲಭಾಗಿಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

---